

Da li su vakcine
bezbedne?

Kako da se zaštitimo od Kovida 19?

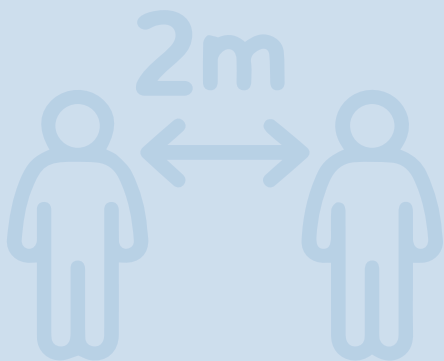
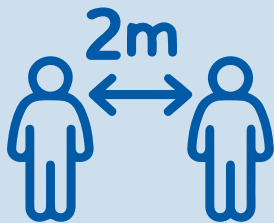
Šta ako kod sebe ili svojih
najbližih prepoznam
simptome virusa?

Koje su to zaštitne mere i
kako mi one pomažu?

Korona virus i Kovid 19

Kako se naziva virus koji izaziva
infekciju Kovid 19?

Zove se SARS CoV2 i pripada korona virusima, pa
ćemo ga ovde zvati korona virus.

Kako se prenosi korona virus?

Korona virus se prenosi udisanjem kapljica koje je zaražena osoba izbacila prilikom kašljanja, kihanja ili disanja. Kapljice sa virusom mogu direktno da se udahnu. Međutim, ukoliko dodirujemo predmete na kojima se nalazi živi virus, a zatim dodirnemo svoja usta, oči ili nos, takođe možemo da se zarazimo. Oboljenje koje se razvija nakon infekcije korona virusom naziva se Kovid 19.

Kako da prepoznam znake korona virusa?

Virus izaziva visoku temperaturu, gušobolju, curenje nosa, glavobolju, groznicu i kašalj. Dolazi do gubitka čula mirisa i ukusa, oseća se umor, bol u mišićima, otežano disanje i malaksalost, a ponekad i proliv i mučnina. Ovi simptomi najčešće ukazuju na to da je virus ušao u organizam, ali ne moraju svi simptomi da se pojave.

Mogu li da zarazim svoju porodicu i prijatelje?

Ako imaš korona virus, kašljanjem, kihanjem, razgovorom, boravkom u istoj prostoriji sa većim brojem ljudi možeš nekoga od njih da zaraziš. Zarazu možeš da preneseš i dan ili dva pre nego što osetiš simptome ili ti lekar/ka potvrdi da si bolestan.

Šta ako kod sebe ili svojih najbližih prepoznam simptome virusa?

Potruđi se da se ne približavaš ukućanima/kama i odmah stavi masku na lice. Najbolje je da se izoluješ u zasebnu sobu ukoliko je to moguće, češće peri ruke ili upotrebljavaj alkohol ili gel za dezinfekciju ruku. Uputi se u najbližu Kovid ambulantu, gde će te lekar/ka pregledati, proveriti tvoje zdravstveno stanje i pružiti terapiju koja ti je neophodna.

Ako sam inače zdrav/a, da li mogu da se razbolim od Kovida 19?

Možeš. Svi možemo da razvijemo teško oboljenje koje može da izazove smrt. Ljudi koji imaju visok krvni pritisak, prekomernu težinu, imaju bolesti organa za disanje, šećernu bolest, maligne bolesti i slično, mogu da imaju veoma teške forme bolesti.

Mogu li deca da obole od Kovida 19?

Mogu. I mladi i zdravi i deca – svi.

Šta znači novi sojevi korona virusa?

Novi sojevi (britanski, delta, lambda soj) pokazuju da se virus menja i prilagođava da bi opstao. Novi sojevi se lakše i brže prenose. To znači da je virus sve zarazniji. Pojavljuju se i novi simptomi poput glavobolje, mučnine, povraćanja, proliva. Zato je nekada teško da „koronu” razlikujemo od drugih virusa.

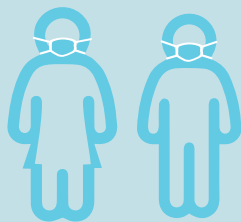

Kako se leči Kovid 19?

Lekar/ka propisuje lekove koje je potrebno redovno uzimati. Preporučuje se odmaranje i unošenje tečnosti. Međutim, ukoliko se razvije teži oblik bolesti, obavezno je bolničko lečenje. Pacijent/kinja u bolnici prima kiseonik ukoliko je potrebno, infuziju i o njemu/njoj brine medicinsko osoblje.

Zaštitne mere

Kako da se ponašam da se ne bih zarazio/la?

Potrebno je da se ponašamo u skladu sa zaštitnim merama i da se vakcinišemo.

Ako poštujem sve zaštitne mere zašto onda treba da se vakcinišem?

Zato što jedino vakcina pouzdano štiti tvoj organizam od razvoja teških oblika bolesti i smrti. Vakcina ne štiti samo tebe, već i one članove/ice zajednice koji ne smeju da se vakcinišu.

Koje su to zaštitne mere i kako mi one pomažu?

Zaštitna maska preko nosa i usta sprečava da udahnemo sitne kapljice iz vazduha u kojima se nalazi virus. Ako imaš virus, nošenjem maske štitiš ljude oko sebe tako što sprečavaš da kapljice putem vazduha dopru do njih.

- ✓ Postavi masku pažljivo tako da prekriješ usta i nos.
- ✓ Nosi masku tako da maska prione uz lice i da razmak između lica i maske bude što manji.
- ✓ Dok nosiš masku, nemoj je dodirivati, naročito njen prednji deo, jer se na tom delu mogu nataložiti kapljice sa virusom.
- ✓ Ukoliko slučajno dodirneš masku, obavezno operi ruke ili upotrebi alkohol za dezinfekciju ruku.
- ✓ Jednokratne maske baci nakon korišćenja, a platnene maske možeš oprati i ponovo upotrebiti.

Rastojanjem i izbegavanjem gužvi, kao što su proslave sa mnogo ljudi i slična okupljanja, izbeći ćeš mesta gde je velika verovatnoća da je virus prisutan i gde možeš da se zaraziš.

Odstojanje od 1 do 2 metra onemogućava kapljicama sa virusom da stignu od obolele do zdrave osobe.

Kada kašlješ ili kijaš, pokrij usta maramicom ili povijenim laktom. Ukoliko si možda zaražen/a, tako ćeš sačuvati druge od virusa. Korišćenu maramicu odmah baci u kantu za smeće i operi ruke.

Provetravaj prostorije jer svež vazduh smanjuje veliku količinu virusa na jednom mestu.

Često peri ruke sapunom i vodom ili sredstvima na bazi alkohola. Pranjem ruku uništava se virus koji se zadržava na rukama. Zato vodi računa da ne dodiruješ oči, nos i usta i izbegavaj da se rukuješ – tako se virus brzo i lako prenosi.

Informiši se od lekara/ki i institucija jer je mnogo netačnih informacija, posebno na internetu. One nas mogu uznemiriti, uplašiti i zavarati nas da virus ne postoji. Ne treba da se plašiš, ali treba da se ponašaš odgovorno, jer ćeš tako sačuvati svoje i zdravlje svoje porodice.

Vakcinacija

Da li su vakcine bezbedne?

Sve vakcine su prošle detaljne provere kako bi bile što bezbednije. Ukoliko sumnjaš da imaš neki vid alergije ili da si inficiran/a korona virusom, porazgovaraj sa lekarom/kom kako bi ti otklonio/la dileme o vakcinaciji.

Kada mogu da primim vakcinu?

Vakcine su svima dostupne i besplatne. Vakcinu mogu da prime svi koji to žele, osim u slučaju kada je lekar/ka utvrdio/la da postoji neki razlog zbog kojeg vakcina nije preporučljiva. Što pre se vakcinišeš, pre ćeš imati imunitet koji te brani od virusa.

Da li vakcina garantuje da se neću zaraziti?

Ukoliko se i desi da dobiješ virus, vakcina će ti pomoći da infekcija prođe sa lakšom formom bolesti. Ona pruža veću zaštitu od bilo koje druge mere za koju znamo. Međutim, potrebno je da nastavimo da nosimo masku, peremo ruke, izbegavamo gužve. Vakcina ne može da uništi virus, ali može da nas zaštiti od teške bolesti i smrti.

Koju vakcinu treba da primim?

Na mestu za vakcinaciju je uvek lekar/ka koji/a će ti pomoći pri izboru vakcine.

Kako i gde mogu da se vakcinišem?

Potrebno je da odeš na mesto gde se vrši vakcinacija – dom zdravlja ili drugi vakcinalni punkt. Tu se obavi kratak razgovor sa lekarom/kom, daju se osnovni podaci o ličnom statusu i zdravstvenom stanju i primi se vakcina. To traje svega nekoliko minuta. Nakon nekoliko nedelja, na zakazani datum primićeš na isti način i drugu dozu vakcine.

Ko pre vakcinacije treba da pita lekara/ku za dodatni savet?

Svako ko ima bilo koju dilemu u vezi sa svojim zdravstvenim stanjem, sumnja da je zaražen, imao/la je Kovid 19, ili je ranije postojala alergijska reakcija na neku drugu vakcinu ili lek.

Da li deca treba da se vakcinišu?

Preporuka je da se uz dobijeno mišljenje pedijatra/ice vakcinišu deca uzrasta od 12 do 17 godina vakcinom proizvođača Pfizer-BioNTech, a prvenstveno deca koja su gojazna ili imaju neko oboljenje, kada je potrebno dobiti mišljenje i od pedijatra subspecijaliste. Vakcinacija dece uzrasta od 12 do 15 godina sprovodi se uz prethodnu pisanu saglasnost roditelja ili staratelja, dok za decu uzrasta 16 i 17 godina ta saglasnost nije potrebna.

Da li je tačno da vakcine mogu loše da utiču na mogućnost da dobijem decu?

Ne postoje naučni dokazi koji ukazuju na to da vakcina utiče na plodnost muškaraca i žena, niti da ugrožava tok trudnoće.

Da li trudnice i žene koje doje mogu da se vakcinišu?

Trudnice nakon prvog trimestra uz konsultaciju sa ginekologom/škinjom mogu da se vakcinišu Pfizer-BioNTech vakcinom. Vakcina može da se primi i tokom perioda dojenja, izuzev Gam-KOVID-Vak vakcine, za koju u tom periodu vakcinacija nije preporučena.

Koja su moguća neželjena dejstva vakcine?

Blaga temperatura ili bol na mestu injekcije, a mnogo ređe mučnina ili groznica nakon vakcinacije. To nije bolest, već prolazno stanje. Ukoliko neki simptomi potraju duže od nekoliko dana potrebno je javiti se lekaru/ki. Drugi simptomi mogu biti posledica drugih oboljenja, a ne nužno vakcinacije, i u tom slučaju je važno obratiti se lekaru/ki.

Da li treba da se vakcinišem ukoliko sam već preležao/la Kovid 19?

Savetuje se vakcinacija i osoba koje su imale Kovid 19, jer je moguće ponovo se zaraziti. Vakcinacija je moguća mesec dana nakon prestanka simptoma zbog oboljenja od korona virusa.

Postoji li drugi način da se zaustavi pandemija?

Svet nema drugi način da se izbori sa pandemijom. Dok naši organizmi ne budu zaštićeni, nećemo moći da se družimo kao ranije, idemo u školu, kod prijatelja u posete, na slavlja i slično.

Koga mogu da pozovem ako imam neko pitanje?

Na sva tvoja pitanja odgovoriće na broju telefona 19819. Postoji i sajt www.covid19.rs na kojem možeš redovno da se informišes o virusu i pandemiji.

Kako vreme prolazi, sve više ljudi želi da se vakciniše. Preko 50% punoletnih građana/ki Srbije se već vakcinisalo protiv Kovida 19.

Materijal je pripremljen u okviru projekta „Smanjenje dodatne ranjivosti Roma, Romkinja i drugih marginalizovanih grupa, izazvane pandemijom COVID-19 u 18 lokalnih samouprava” koji sprovodi Generalni sekretarijat kao pravni zastupnik Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije. Ove aktivnosti su deo programa Nemačke razvojne saradnje „Inkluzija Roma i drugih marginalizovanih grupa u Srbiji” koji realizuje Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog.

